

Напоследък доста често се сблъсквам с противоречиви мнения на хора за това кои са психолозите и какво точно правят. Изглежда, повечето свързват психологията с някакъв вид манипулация, провокация и т.н. Една част от тези мнения са формирани на базата на липсата на опит и/или недоверие от страна на обществото. Друга част се дължи на масовата употреба и интерпретация на психологически похвати за оказване на влияние от хора и групировки за лична изгода. А трета част, вероятно на досег до некачествена услуга, или разминаване в очакванията на клиента и предоставената услуга от специалиста – психолог. В България общественото мнение се доминира от разбиранията, че психолозите работят с луди или посредствени хора, които са твърде ограничени, за да се справят сами с проблемите си. Естествено, няма да виним общественото мнение, тъй като психологията е една наука с дълго минало, но с твърде кратка история. (Първата изследователска лаборатория по експериментална психология е открита от Wilhelm Wundt Германия през 1879 година, а едва преди около 100 години започват да се появяват първите департаменти по психология в Американските колежи.)

И така, психолозите са мъже или жени с различен произход, които работят в различни области. Фигура 1 илюстрира някои от областите, в които действат психолозите.

Фигура 1: Приблизителни проценти на психолозите с различни интереси в различните области.

В допълнение, психолозите „правят“ много различни неща. И тъй като дори студенти по психология срещат трудности в определяне на бъдещата си квалификация и област на действие, бих желала да внеса някои основни разяснения по темата.

Какво точно правят психолозите във всяка една област на действие?

1. **Експериментална:** Изследват конкретни области, като например възприятия, усещания, учене и памет.

2. **Консултиране:** Подпомагат в решаването на лични проблеми, без това да включва сериозно психично заболяване.
3. **Социална и личностна психология:** Изследват ефектите на други хора върху индивида (социална) и уникалността на индивида (психология на личността).
4. **Образователна:** Изследват техники за инструктиране и процесът на учене.
5. **Психология на развитието:** Изследват физическите и психични промени от зачеването до смъртта.
6. **Училищна:** Подпомагат деца да се пригледят към училищната среда.
7. **Индустриална:** Помагат на фабрики, офиси и бизнес да оперират по-ефективно.
8. **Клинична:** Изследват причините, диагнозите и лечението на психичните заболявания.
9. **Други:** например криминална психология и т.н.

Много често тези области се припокриват. Например, експерименталната психология може да проведе изследване за индустриалната или клиничната да събере данни за изследователски експеримент.

Като допълнение към разнообразните интереси на психолозите, те могат да работят в различни среди. Клиничните психолози, например, могат да практикуват в болници, психиатрични клиники или в свой собствен офис. Експерименталните психолози може да провеждат изследвания в държавни или бизнес лаборатории, както и в университетите.

Та, в широкия смисъл на думата:

Някои психолози генерират факти и теория, а други прилагат тази информация в реалните условия на средата! Експерименталните психолози придават огромно значение на увеличаващото се знание и коригиране на научната методология, по която работят психолозите. Приложните психолози поставят ударение върху подобряване на човешките условия и социалната съотносителност на тяхната работа. Kimble (1984) нарича тази дихотомия „двете култури на психологията“. Според John Conway (1992) коя от двете култури ще ви привлече, зависи изцяло от вашите собствени личностни характеристики, вярвания и ценности.

И така, в противоречие на всички, които считат, че психологията е вид манипулация, лъжа, провокация и т.н., можем да добавим следното:

Много области на знанието могат да предложат **субективно** разбиране за човешкото поведение. Изкуството, литературата и религията са добри примери за субективни подходи, които могат да ви дадат важна информация за хората. Психологията, от друга страна, използва научни методи, поради което може да ви даде нещо, което другите области не могат, а именно:

1. Набор от **обективни факти** относно това как мислите, чувствате и действате.
2. Теории и проникновения, базирани на **обективни факти**, които се опитват да обяснят в обективни условия защо мислите, чувствате и действате по определен начин.

Тема с продължение...